

Velesile hladno sprejele razorožitveni načrt

Italijanski fašistični tisk se hvali, da je Hoover osvojil Mussolinijev načrt. Herriot je prišel v stisko in morda pade s svojo vlado vred. Anglija se umice in Japonska ignoruje Hooverov predlog

Washington, D. C.—Oficijelni Washington je poparjen zaradi hladnega sprejema Hooverovega razorožitvenega načrta. Manjše dežele odobravajo program, toda glavne velesile, s katerimi Amerika najbolj računa in brez katerih je vsak načrt nemogoč, se nečejo ogreti.

Francija je odprto sovražna Hooverovemu programu, Japonska se pa vede, kakor da se to nje ne tiče; celo Anglija, ki se je prvi dan zelo zanimala, se zdaj drži rezervirano.

Washingtonski uradniki odklanjajo vsako sugestijo, da bi vojni dolgov Evrope igrali kakšno vlogo pri razorožitvenem načrtu, toda atmosfera ni brez vtisa, da bo ta hladnost velesil imela neljube posledice za evropske dolžnike, ako pridejo s formalnim predlogom za revizijo vojnih posojil. Ako bo Hooverov program razoroženja odbit ali onemogočen, ni upanja, da bo Amerika reducirala ali celo znižala dolgove Evrope.

Uradno poročilo o odzivu velesil in razpoloženju v splošnem na razorožitveni konferenci se pričakuje še danes.

Rim, 24. jun.—Navdušenje fašističnih oficijelnih krogov za Hooverov razorožitveni program še vedno traja. Hoover in Mussolini sta danes največja dobrotnika človeškega rodu! Italijanski fašistični tisk vztraja, da edino, kar manjka Hooverovemu načrtu, je originalnost, kajti vse to je že zahteval Mussolini!

"Gazzetta del Popolo" v Turinu piše, da si je Hoover izposodil razorožitveno idejo od Mussolinija. Hoover ima vpliv, ampak Mussolini ima kredit—in če bo program sprejet, se bo moral svet zahvaliti Mussoliniju nič manj kot predsedniku Združenih držav!

Pariz, 24. jun.—Hooverov predlog, da vse dežele zmanjšajo svoje oborožene sile za tretjino, je v Franciji povzročil politično krizo, ki morda vrže Herriotovo vlado ob tla. Vse francoske desničarske stranke so odločno proti Hooverovemu predlogu, dočim ga levičarske stranke toplo priporočajo.

Herriot bo zdaj moral previdno manevrirati med desnico in levico, če se hoče izvleči iz krize nedotaknjen. Ako se pridruži desnici, ga levica lahko strmo glavi, in če pristane na zahteve leve, ga bodo nacionalisti in ostali reaktorijarji decimirali. Odločitev pade v zbornici v prihodnjih dveh tednih.

Emancipacija žene v Franciji

Pariz, 24. jun.—Francoska zbornica se bavi s osnutkom zakona, ki ga je predložila vlada in ki se tiče ženskih pravic. Francija ima še danes postavbo iz Napoleonovih časov, na podlagi katere nima žena nobenih ekonomskih in socialnih pravic. Brez dovoljenja svojega moža ne sme voditi trgovine, ne dobi potnega lista, ne sme imeti svoje bančne vloge in ne sme nastopiti kot priča pred sodiščem; mož ima tudi pravico, da nadzoruje privatno korespondenco svoje žene. Vse to bo zdaj odpravljen, ako bo omenjeni zakon sprejet. Vprašanje ženske volilne pravice je ponovno na dnevnem redu.

Toča ubila 200 Kitajcev

Nanking, 24. jun.—V provinci Honan je zadnje nedeljo mlajša toča debela kot žoge, ki je ubila dvesto oseb in na tisoče je ranjenih. Toča je padala dve uri in 400 vasi je bilo razdejanih, dočim so polja, vrtovi in gozdovi popolnoma uničeni.

Nemčija vabi Francijo v varnostni pakt

Militaristična zveza dveh največjih sovražnikov v Evropi bi zajamčila mir — morda

Lausanne, Švica, 24. jun.—Presenetljiv korak, da Nemčija in Francija stvorita militaristično alijanco in garantira druga drugo varnost pred napadom, je bil včeraj storjen na reparacijski konferenci v Lausanu. To idejo je sprožil sam nemški ministrski predsednik Franz von Papen. Nekaj ur kasneje so se predstavniki obeh vlad že razgovarjali o tem koraku.

Alijanca, če bi se uresničila, bi odstranila bojazen Francije, ki stalno zahteva garancije baš proti Nemčiji, ker se boji njene masševanja. Na ta način bi dva največja sovražnika v srednji in zapadni Evropi postala zaveznika, ki bi drug drugemu jamčila pomoč proti napadom tretje stranke.

Papenov predlog je bil narejen privatno in uradno Francija niti Nemčija "še ne vesta nič o tem."

Vladni uslužbeni dobili počitnice

Znašale bodo en mesec brez plače.—Masna produkcija in brezposelnost

Washington, — (FP) — Vprašanje redukcije zveznih uslužbenec je končno rešeno. Končala ga je nižja zbornica, ko je dne 21. sprejela senatno predlogo za enomesečno brezplačno počitnice za vse uslužbence, ki zaslužijo nad tisoč dolarjev letno.

Ta načrt je zagovarjal tudi Hoover in pomeni osem in pol odstotka redukcije. Načrt za direktno znižanje, ki je bil prvotno sprejet v nižji zbornici, je predvideval redukcijo za 10%.

Nekateri kongresniki so bili za počitniški načrt, češ, da pomeni uvedeno petdenavnika. Med temi je bil tudi kongresnik Kelley iz Pennsylvanije, ki je argumentiral za skrajšanje delovnika.

"V zadnjih desetih letih pred polomom je ameriška industrija nadomestovala delavce s stroji brez ozira na posledice," je rekel Kelley. "V tej dobi je bil odlovljen vsaki štirinajsti delavec, ostalih trinajst pa je produciralo za osemnajst mož."

"Leta 1929 so naše tovarne producirale 42% več kot leta 1919 s 456,000 manj delavci. Naše železnice so prepeljale več blaga z 253,000 manj delavci. Produkcija premoaga se je zvišala za 23% na moča, 100,000 dolarjev pa je bilo odalovljenih."

Čikaška opera suspendirana

Chicago. — Čikaško veliko operno gledališče bo prazno prihodnje zimo. Odbor Chicago Civic Opera kompanije je te dni sklenil, da suspendira operne predstave za prihodnjo sezono in morda za vselej. Samuel Insull, predsednik operne družbe in zdaj propadli magnat, je odstopil in na njegovo mesto niso izvolili nikogar. Operna družba nima denarja. Vse je bankrotiralo.

Komisija ne bo dovolila zasluska o bondni izdaji

Chicago.—Illinoiska javnopravna komisija je sporočila Liggi za protekcijo odjemalcev, kateri načeljuje profesor Paul Douglas, da ne bo nič z zaslišanjem o bondni izdaji za 70 milijonov, katero dovoljenje so dobili Insullovi nasledniki v svrhu "refinanciranja" družbe.

Svoboda v Chicagu po sto dolarjev

Sodišče kaznovalo študente, ker so piketirali Insullo dom in protestirali proti operatorski justici v Kentuckyju

Chicago.—(FP)—"Sto dolarjev kazni vsak in sodnijske stroške," je bil odlok sodnika, pred katerim se je vršila obravnava proti osim študentom Northwestern univerze. Njihova pregreha je bila, ker se pred nekaj tedni piketirali dom bivšega industrijskega in političnega carja v srednjem zapadu, Samuel Insulla, in protestirali proti izkoriščanju in persekuciji kentukiških rudarjev.

Insullo dom se nahaja na famoznem "Gold Coastu," kjer žive čikaški reveži, njegovi premožniki (dokler ni bil strmo glavljen s prestola) pa so v harlaskem okrožju in tudi drugod. Ker so prizadeti študentje smatrali, da je Insull neodgovoren za nasilja proti rudarjem, so si pripravili bogatino izjavajoče plakate in šli piketirati Insullo dom.

V očeh čikaških oblasti pa ni večje predrznosti kot metanje refleksi na stanovalec zlatega obrežja. Ko je policija izvedela, kaj se godi pred Insullovim domom, je bilo takoj poslanih na lice mesta sto mož postav, ki so navallili na predrzne in obsojanja vredne študente, jim raztrgali plakate na drobne kosce, dijaké naložili na policijske voze, Insullo dom pa zastražili.

Ker je Chicago v silnih denarnih stiskah: bankrotirano in ni denarja za učitelje in zadnje čase tudi ne za policijo in nekatere druge uslužbence, je mestu prišlo na pomoč sodnik in s tribunala naznanil prizadetim študentom, da je zborovalna svoboda na Gold Coastu po sto dolarjev za vsakega. Tudi naj poravnajo sodne stroške, ker mesto jih ne more, ker je "broke." Sodnik je ravnal zelo dalekovidno, ker brez dohodkov mu mesto koncem meseca ne more plačati tisoč ali petnajststo copakov.

Civil Liberties unija, ki je zagovarjala študente, je seveda drugačnega mnenja. Z njo se strinjajo tudi študentje, ki so se okužili s protiputokratskimi nazori v bogoslovni šoli Northwestern univerze. Proti kazni so vložili priziv in bo zadeva zopet prišla pred sodnika dne 5. oktobra.

Edini okraj, ki ima javni telefon

Fallon, Nev. — Okraj Churchill v državi Nevadi je edini okraj v Združenih državah, ki se ponaša s javnim telefonom. Telefonski sistem sicer ni velik po številu odjemalcev, katerih je 100. Značilnost je v tem, da je to edini okraj, katerega ni mogel osvojiti telefonski trust kot je to storil v tisočih slučajih križem dežele. Prebivalstvo ima telefonske zveze z "zunanjim" svetom.

SENAT DOVOLIL DVE MILIJARDI ZA POMOČ

Wagnerjev pomožni načrt, s katerim je senat zamenjal Garnerjevega, sprejet. Izdaje bondev za pol milijarde za javna dela. Chicago ne dobi nič

Washington, D. C.—V četrtek je senat sprejel Wagnerjev načrt za \$2,300,000,000 federalne finančne pomoči, ki ima omiliti depresijo. Predloga, ki je bila sprejeta namesto Garnerjeve, katere je nekoliko drugačna, določa, da rekonstrukcijska finančna korporacija posodi poldrugo milijardo dolarjev za stimuliranje produkcije in uposlenosti, dalje mora federalna vlada izdati za pol milijarde dolarjev bondev za javna dela in 300 milijonov je namenjenih posameznim državam kot direktna pomoč bednim brezposelnim delavcem.

Razni dodatki, med katerimi je bil eden za posojilo Chicagu, so bili zavrnjeni. La Follettov predlog, da se vsota pomoči zviša na pet milijard, je bil tudi odklonjen. Načrt gre zdaj pred konferenčni odsek, kjer ga bodo skušali izravnati z Garnerjevimi. Pristaši administracije groze, da bo Hoover vetiral vso stvar, toda senator Wagner uva, da tega ne bo storil, ker smo v—kampanjakem letu.

Wagnerjev pomožni načrt ima v glavnem sledeče postavke:

1. Finančna korporacija sme posoditi \$1,800,000,000 državam ali njihovim političnim subdivizijam in javnopravnim korporacijam za financiranje javnih del, ki se sama likvidirajo; dalje privatnim družbam za samolikvidatne projekte javnega značaja. Tristo milijonov dolarjev gre za posojila državam kot direktna pomoč za nasičevanje rešev. Štirideset milijonov dolarjev je namenjenih za financiranje prodaje preostankov farmških letin na tujem.

2. Federalna vlada izda bonde za 500 milijonov dolarjev in s to vsoto financira program javnih del:

Za gradnjo avtinskih cest \$12,000,000.

Za nujno gradnjo cest v javnih gozdovih, narodnih parkih in indijskih rezervacijah \$16,000,000.

Za gradnjo pristanišč in regulacije rek \$30,000,000.

Za projekte, ki preprečijo povodnji \$15,500,000.

Za Hooverjev jež \$10,000,000.

Za zrakoplovstvo \$500,000.

Za svetilnike in ladje \$950,000.

Za razna inženirska dela \$1,250,000.

Gradnje v območju mornaričnega departamenta \$10,000,000.

Javna poslopja \$100,000,000.

Gradnje v območju vojnega departamenta \$15,000,000.

Preostanek vsote, ki znaša

Enostavna "solucija" brezposelnosti

Oblasti deportirale 300 brezposelnih obrabcev sadja

Winters, Cal.—(FP)—Brezposelnost ne dela več preglavic tukajšnjim oblastem. Problem so rešili na star, enostaven način: deportirali so vseh tristo delavcev s njihovimi družinami vred, ki so prišli semkaj v nadi, da dobe delo pri obrabranju sadja.

Brezposelni so taborili zunaj mesta in se preživljali kakor so se pač mogli. Neredov ni bilo s njihove strani. Oblasti dveh okrajev so se najbolj vznemirile valed govoric o komunistični propagandi, ki so prihajale iz Sacramentoa.

Sklenile so odstraniti ta strah in so navallile na kampo. Tistim, ki so imeli polomljene avte, so dali po pet galonov gasolina in vse skupaj pogrnili iz mesta. Kam naj se brezposelni obrnejo, oblasti ni zanimalo.

V sadjarskem pasu po vsej državi je mnogo brezposelnih, nikdo se pa ne zanima za vprašanje želodca. Situacija postaja vedno bolj napeta in prej ali slej bo prišlo do neredov. Po novitev wheatlandakega masakra in omrežitev radikalnih agitatorjev, ki bodo slučajno na mestu, ni izsveta, ker obstoje vsi pogoji.

Bančni polomi spet pretresejo Chicago

V četrtek je nadaljnjih sedem finančnih zavodov zaprlo vrata

Chicago.—Val bančnih konkurzov, ki je zadel Chicago v zadnjih štirih ali petih dneh, naraka. V četrtek je nadaljnjih sedem bank zaprlo vrata, ko niso mogle vzdržati navalov vlagateljev.

Najnovejše prizadete banke so: tri banke na južni strani mesta, ki so bile pod kontrolo finančnega magnata Johna Carrolla: South Shore State Bank s pol milijona vlogami, Hyde Park-Kenwood National Bank s tremi milijoni vlog in Jackson Park National Bank s osemstotisoč.

Dalje so zaprle vrata Universal State Bank, 3253 So. Halsted st., \$777,000 vlog; West Irving State Bank, 6005 Irving Park blvd., \$325,000 vlog; Cottage Grove State Bank, 7527 Cottage Grove ave., \$1,100,000 vlog; Pinkert State Bank, 4810 W. 22nd st., Cicero, \$360,000 vlog.

Francis Karel, 29-letni predsednik First American National banke v Berwynu, ki je zaprla vrata zadnjo soboto, je bil v četrtek aretiran na obtožbo, da je v knjigah pisal napačne vsote in drugače kršil zakon. Izpustil so ga, ko je položil \$5000 kavičje.

okrog 180 milijonov dolarjev, se porabi kakor določi predsednik Hoover.

VSTAJANJE FAŠIZMA V BONUSNI ARMADI

Poveljniki veteranov pričeli iliti armado. Iz taborišče je izgnan vsak osumljen "rdečkar"

Washington, — (FP) — Od kar je senat zavrgel bonusno predlogo, so se v bonusni armadi rapidno pričele razvijati fašistične tendence. Poveljniki so taboriščni policiji ukazali, naj očisti armado s izgonom vseh radikalcev. S tem korakom upa glavni poveljnik Waters in njegov štab dobiti naklonjenost reakcijskih in konservativnih elementov v svrhu, da dobe več materialne podpore za preživljanje armade.

Pritisk za ta korak je prišel od sunaj, ker se je povečala bojazen, da po porazu bonusne predloge dobe radikali večji vpliv med veterani.

Ignanci pripovedujejo, da taboriščna policija ne dovoli nobene politične diskusije, v katerih bi se rabili radikalni izrazi, kot: "kapitalistični razred," "delavski razred," "vlada Wall streeta," "socializem" ali "komunizem." Tabu ni le taka diskusija, ampak tudi ne dovolijo raspečevanje radikalnih letakov med veterane.

Na čelu veteranske policije je neki bivši policaj iz New Yorka, ki je zbral okrog sebe le konservativni element, ki nasprotuje vsaki raspravi o delavskih problemih. Njegovemu štabu so bili dodeljeni tudi izbrani veterani s juga, ki ne vedo ničesar o unijakem gibanju in jim je vsa socialna teorija španeka vas ali jo pa napačno razumejo.

Waters baje ni navdušen za policijsko cenzuro; dejstvo pa je, da se ni protestiral proti postopanju poveljnika taborišča v Anacostiji, ki najbolj strogo nastopa proti radikalcem in delavski propagandi.

Waters in njegov štab sta tudi zanikala vest, da nameravajo veterani ustanoviti novo stranko, ako se še demokratska konvencija izreče proti bonusu.

Washingtonska policija si močno prizadeva, da bi pridobila poveljnike veteranov, da znižajo armado na ne več kot osem tisoč. Ako se jim to posreči, se bo birokracija v Washingtonu lahko precej oddahnila. Iglede v to smer pa niso dobri, ker armada še vedno narašča.

En vzrok za drastično nastopanje proti radikalnim elementom je tudi agitacija, da veterani formirajo trajno organizacijo s sedešom v Chicagu. Organizacija naj bi bila razdeljena po distriktih in vodila pohode tudi v glavna državna mesta. Konservativnim elementom pa taka organizacija ni dobrodošla, posebno ne, če bi radikali imeli večji vpliv v nji. Slednji tudi priporočajo, naj veterani zanesajo čez poletje agitacijo po deželi, prihodnjega decembra, ko se snide kongres k novemu zasedanju, naj pa organizirajo večji pohod v Washington.

"Zlezn" zdravnik kandidira za governerja

Topeka, Kans. — "Zlezn" zdravnik Brinkley je zopet prijavil svojo kandidacijo za governorja. Pred dvema leti je obljubil "jezero" vsakemu okraju in bil skoraj izvoljen, letos pa kandidira na "zlezni platformi." Če bo izvoljen, bo vcepil spolne žleze vsem Kansazčanom, ki bodo za njega glasovali.

Chicago dobilo \$4,500,000 kredita

Chicago.—Zupan Cermak je po povratku iz Washingtona, kjer je zamen fehtal za posojilo, iztisnil iz bankirjev štiri in pol milijona dolarjev na davčne zadolžnice. S tem denarjem bo mestna uprava dala plače nameščencem za dva tedna.

S konvencije H. B. Z.

Politični, plemenski in drugi konflikti

Gary, Ind., 23. jun. — Na zadnjih sejah konvencije HBZ je bilo precej argumentiranja političnega in plemenskega značaja. Med "narodnimi zajedničari" in levokrilaši je prišlo do ostrih konfliktov. Komunisti so obtožili konvencijnega predsednika Boica, da vodi diktaturo in predlagal so, da ga konvencija odstavi, toda predlog je bil ovržen.

Pri točki v pravilih, kdo lahko postane član zajednice, so bile burne debate. Neki delegat je predlagal, da nihče, ki je črne, žolte ali židovske (!) rase, ne more biti član HBZ. Končno je bilo sprejeto, da mož ali žena člana, ki ni slovanske narodnosti, lahko ostane član, če je bele rase. Politični kaznjenci lahko pridejo v zajednico.

Ostro prerekanje je bilo tudi okoli nove točke, ki določa, da se na društvenih sejah ne sme čitati nobeno pismo, prošnja, oglas, časopis ali sileno, ki nima stikov s poslovanjem društva ali zajednice, če ni odobreno po gl. izvršnem odboru. Delegatje levega bloka so smatrali to točko za ugonobitev demokracije v zajednici in sledila je dolga debata, toda točka je bila sprejeta. — Poročevalec.

Nemški fašisti si privla- jajo policijsko oblast

Kaas v Nemčiji narašča; izgredni pobeji na dnevnem redu

Berlin, 24. jun. — Predrznost Hitlerjevih fašistov narašča v vsakim dnevom in med tem se množe izgredi ter apopadi med fašisti in komunisti. Včeraj so bile štiri osebe ubite; skupaj je bilo ubitih deset od zadnjega pondeljaka.

Največ spopadov je v Porurju. V Dortmundu je bil eden fašist ubit, v Duisburgu in Strassfurtu sta padla dva komunisti; v Hamburgu je bil ubit policaj.

Jos. Goebbels, vodja fašistov v Berlinu, je sinoči na javnem shodu napadel vlado, ker ne more prisiliti Bavarake in ostalih držav, da umaknejo prepoved fašistične uniforme. Grozil je vladi, da fašisti sami prevzamejo policijsko kontrolo, če vlada ne more ustrahovati komunistov. "Ako ne bo policija nas ščitila, jo v enem mesecu pošljemo k vragu in potem bomo samo mi marširali po ulicah," je rekel fašistični glavar.

V nekaterih krajih so fašisti že začeli na svojo pest izvajati policijsko oblast. V Essenu so organizirali motorne patrulje in v lomili v hiše delavcev pod pretvezo preiskave.

Zakon proti injunkcijam usta-

ven
Milwaukee. — Wisconsinaki zakon proti sodnijskim prepovedim v delavskih sporih je bil na prvi instanci proglašen za ustavnega, ko je sodnik Sullivan odklonil izdati injunkcijo Tungenberg Baking kompaniji proti stavkajočim pekcom.

Wisconsin je prva država, ki je prepovedala izdajanje injunkcij proti stavkarjem pred par leti. Ustavnost zakona pa s tem odlokom še ni določena, ker ga lahko ovrže višje sodišče.

Svoboda govora za republikance in demokrate

Rahway, N. J.—American Civil Liberties unija je podvzela sodno postopanje proti mestnim oblastem, ker so prepovedale puiliti shode Konferenci za progresivno delavsko akcijo. Oblasti ne delajo nobenih preglavic republikancem in demokratom, ki nemoteno obdriavajo shode.

in ga nadomestiti s tedno
mezo \$26 za sedem dni dela

Upton Sinclair:

Sto procentov

Za Prosveto prevel Buri

Copyright by Upton Sinclair.

Peter je sedaj vedel: socialisti se namera-
vajo polastiti premoženja bogatašev in si ga
razdeliti. Vedno je prejel za odgovor, kadar je
nanesel pogovor na premoženje. Uresničenje
tega pa ni bilo tako enostavno. Eni so trdili,
naj se država polasti vse industrije. Pri tem
so kazali na pošto, armado in mornarico ter
hoteli s tem dokazati, da zna država najbolje
opravljati ta posel. Drugi so bili za organiza-
cijo, tretji za zmožne poedince. Jennie je bila
za državo in je Petra izpraševala: "Ali more-
biti ne?" Peter je pritrdil, na skrivnem si je pa
mislil, da ni vseeno: država ali poedinec. Vsa-
ko minuto se rodi kak siromak in kakorkoli naj
se svet preuredi, vedno se bodo našli ljudje, ki
bodo živeli na račun drugih. Naprimer, ta ubo-
gi otrok Jennie, ki je vedno pripravljena žrt-
vovati se za najneumnejšo idejo ali vzdrževati
vsakega tujca, ki se javi s kako bedasto in iz-
mišljeno storiščjo!

Ves dan sta bila sama doma; čimbolj jo je
spoznaval bolj mu je ugajala. Bilo je tudi
očito, da se ji je priljubil, čimbolj se je živil
v svojo vlogo. Peter se je pričel prijazno in po-
hvalno izražati o organizaciji, opazoval vse z
oči male Jennie, se zgražal nad različnimi
dejstvi, ki jih je pripovedovala in ji objubiljal
svojo pomoč. Zaustaviti sta nameravala evro-
pejsko vojno s tem, da organizirata vstajo v
American Cityju. Pripovedoval ji je o svojem
obupnem življenju, katerega je moral dvajset
let brez prestanka prenašati in ko je jokala
nad njegovim pomanjkanjem in hlapčevstvom
— mu je to kar ugajalo. S tem se je odsko-
val za dolgočasje, katero mu je povzročala pro-
letarska organizacija.

Peter ni vedel, ako je Jennie znana njegova
preteklost. Nihče ni hotel tvegati, zato ji je
raje povedal in tako odstranil ost. Da, bil je
na slabi poti, kar pa ni bila njegova krivda;
drugače ni mogel storiti, bil je žrtev razmer.

Pripovedoval ji je, kako ga je mučil in pre-
tepal stari Drubb. Skoro sestrada ga je — in
v Jennienih očeh so se prikazale solze — ter ji
dresel preko lica. Pripovedoval ji je o žalost-
nih razmerah in ubožstvu sirotišnice, o domo-
tožju in prestanih mukah. In kako naj bi ve-
del, da ne dela prav, ko prodaja Periklejevo
bolečino lajšajoče sredstvo. Saj ni vedel, je
li zdravilo dobro ali slabo — še danes ne ve
tega. V templu Jimjambo je pomival skledo
in žeržnike, bil je suženj kuhinje kakor bi bil
to v vsakem drugem hotelu ali restavraciji.

S tako lahkoto se je dalo vse olepšati in to
tembolj, ker se je Jennien izrek glasil: Gospo-
darske razmere so krive vse slabosti. To na-
siranje je omogočilo Petrovo nadaljnjo preva-
ro. Tuintam se je Peter sramoval svoje gnus-
ne igre, a potrebna mu je bila v dosegu višjih
ciljev, — vrhutega je bila Jennie mlada, imela
sive, nežne oči in bila sta ves dan sama doma.

Sestnajsto poglavje
Petrovi dosednji ljubezenski uspehi so bili
slični njegovemu življenju: bilo je mnogo upa-
nja in čudovitih sanj, a prav malo uresničene-
ga. Peter je dosti slisal o tem; v sirotišnici je
videl marsikak umazan slučaj in se je tako
spoprijateljil s sprideno domišljijo. Periklej
Priam je bil kot mornar, ki je imel v vsakem
mestu drugo dekle. Navadno mu je moral sle-
diti in tako je bil nehoti priča in zaupnik lju-
bezenskih zadev svojega gospodarja. A dekli-
ce in žene se niso zmenila za Petra. Bil jim
je samo "tepec". Tudi tedaj, ko je dorastel v
mladeniča in so ga pričela mučiti huda pože-
ljenja, se niso zmenile zanj. In zakaj tudi?
Peter je bil ničla, ni imel stalne službe, ne de-

narja, niti lepote. Bil je male postave, zobje
so mu štrleli iz ust, eno ramo je imel višje od
druge. Kaj naj bi pričakoval pri nečem spo-
lu drugega kot zasmeih?

Potem je prisel v tempel Jimjambo in tu
ga je doletel uničujoč doživljaj — strastno se
je zaljubil. Za sobarico je bila tu uposlena
čudovita ženska z zelenega otoka, z lasmi kot
sončni vzhod, z lički kot jabolka in takim sme-
hom, da so v kuhinji trepetali krožniki. Po-
smehovala se je Petru, posmehovala majordo-
mu, posmehovala vsem možem, ki so jo hoteli
objeti okoli pasu. Enkrat ali dvakrat jim je
to dovolila, da ni popustilo zanimanje in da tu-
di sama ni prišla iz vaje.

Njen edin miljenec je bil neki raznašalec
perila in Peter je kmalu uganil pravi vzrok.
Ob nedeljah je smel uporabljati avtomobil.
Nelli se je lepo napravila ter se z njim odpe-
ljala. Da jo je bolj zabaval, je zanj izdal
ves tedenski zaslužek. Peter je to vedel, ker
je Nelli prihodnji dan pripovedovala svojim
tovarišicam: "Ah, kako sijajno sem se zaba-
vala!" Naštela je vse dobrote, ki jih je po-
jedla, pripovedovala o vrtljikah, gugalnicah,
streljajih, tetoviranih možkih, peteronogem te-
letu, o ženi, ki je pol možki. Med tem se je
smejela, da je posodje šklepetalo.

Da, čudovit stvar je bila. Petrov edin cilj je
bil, imeti tako "elegantno prijateljico" kakor
je Nelli. Spoznal je tudi, da je za to potreben
glavni pogoj: "denar". Taka gospodičina ga
niti ne pogleda, ako nima denarja. Samo en-
krat je šla Nelli z njim na izprehod, a tedaj
je izdal prihranke šestih mesecev in ni skril
nejevolje, ko je moral toliko plačevati. Od te-
daj ga je smatrala kot skopuha in nikdar več
nista šla na izprehod.

Ko je policija napravila v templu preiskavo,
je izginila tudi Nelli. Peter ni vedel, kaj se
je zgodilo z njo. Pogosto je mislil nanjo.
Kaj, ko bi bila v zaporu in on bi jo sedaj a
pomočjo novih zvez opustil — jo odpeljal in
skril pred raznašalcem perila?

Bile so le sanje, tu pa je bila resničnost —
bil je nov svet. Peter je živel v hiši sester
Todd. Kako sta neki tidve pojmlili grozno taj-
nost ljubezni? Peter bi rad zvedel in ni mu
bilo treba dolgo čakati, da je slednjič spoznal
njuno mnenje.

Sedemnajsto poglavje
Guffey se je s Petrom domenil, da se mora
ob koncu vsakega tedna sniti s tajnim polici-
stom, katerega mu bo poslal. Peter se je izgo-
voril pri Sadie, da je sit večnega čepenja v hiši
in treba mu je svežega zraka.

"Oh, gospod Gudge," je zaklicala, "ne izpo-
stavljajte se taki nevarnosti!" Njen suhljat
in skrbeč obraz je postal že ožji in otožnejši.
"Ali vam ni znano, da je hiša zastražena? Pa-
zijo na vas in čakajo, da vas dobe kje na sa-
mem. Ne hodite, to bo vaša smrt!"

"Tako važna osebnost pa zopet nisem," jo
je smehljaje zavrnil Peter. A ona je vztrajala,
da je res tako, in kljub vsem neprijetnostim se
je Peter veselil, ko mu je to ponovno zatrjevala.
"Oh," je vzklila, "ali ne veste, kako važna
in razbremenilna priča ste v Gooberjevem pro-
cesu? In ta proces zanima milijone ljudi in
ves svet! Je tudi hkrati polkuzni kamen,
gospod Gudge, — da se dokaže, ali je dovo-
ljeno gospodi moriti voditelje proletarcev.
Treba je dokazati, da se budi velika organiza-
cija delavstva, da nastaja upor v vrstah mezd-
nih sužnjev."

(Dolje prihodnjaki.)

V. Dorošević:
NISO PRAVE PETE ...
iz knjige "Vostočnyje skazki"
"Smejte se, da ne boste
plakali!"
Kakor vse na Kitajskem, tako
je tudi ta pravljica sila modra,
globoka in poučna.
Sin solnce, brat lune, oče
vseh zvezd na nebu, zmagovalac
vseh narodov na zemlji, zapo-
vednik vseh kraljev, cesarjev,
carjev, sultanov in knezov, veli-
ki, slavni, močniti in premodri
Bogdyhan Cing-Cang je sedel v
državnem svetu sredi svojih
največjih, izbranih in tankoko-
žih mandarinov.
Bogdyhan se je zamislil in
nato izpregovoril. Njegov glas
je bil kot zvonjenje zvona.
"V svoji modrosti bi radi ve-
deli, kaj se godi po našem Kita-
ju. Sredi vas, naši izbrani man-
darini, vidimo našega slavnega
Tun-Lija. On je narodu in de-
šeli najbližji, zakaj načelnik po-
liceje je. Njemu sta poverjena
skrb za občo blaginjo in čuvanje
pravice. Ljudstvo krmi z ri-
šem in bambusom. Slavni in
modri Tun-Li. Ne boj se za svo-
je blagorodne pete, vsatni in
nam poredne, kako živi naš Kitaj."
Vsi so dvignili prste v znak
spoštovanja do Bogdyhana.
Tun-Li se je dvignil, se po ce-
remonijalu štiristo dva in se-

demdesetkrat priklonil in de-
jal:

"Sin Neba! Tudi pes laja v
luninih nočeh! Zato se drznem
govoriti v tvoji prisotnosti. Ne-
vredni črv bo govoril resnico.
Zakaj laž si je treba izmisliti?
Kje naj pa brezmozgi črv vzame
toliko razuma? Izmišljajo si
pametni ljudje, za norce je do-
bra resnica ... Peking vojuje z
Nankinom, Nanking s Kanton-
om, Kanton s Sanghajem. Ki-
tajska pa med tem procveta.
Procvetanje našega velika Kita-
ja je tako veliko, da bi se vsi
inozemski vrtni od zavisti naj-
rajši snedli. Dovolj je, če ti po-
vem, o veliki in premodri Bog-
dyhan, da pri nas kure nesejo
zlata jajca."

"Kaj, zlata jajca?" je vzklil
ni Bogdyhan. "In njegov glas
je bil kakor pozvanje srebr-
nih zvončkov."
"Kaj takega se godi le v prav-
ljicah!"

Tun-Li je napravil po cere-
monijalu 372 poklonov in odgo-
voril:

"To se dogaja tudi v dešeli
pravilničnega blagostanja — na
Kitajskem. Če ne bi bil Bogdy-
han, bi ti dejal: Pojdi sam na
trg, ne pohodi spotoma svojega
nevrednega črva in milostljivo
sami poglej. Koliko velja deset
jajec? Deset červonov! Vsako
jajce červonov! V drugih de-
šlah mora človek delati ves dan,

od jutra do večera, da zaaluzi
červonov. A pri nas? Kakoš za-
kokodaka — in červonov je tu.
Kudah-tah-tah in červonov!"

Vsi so dvignili prste v znak
začudenja, samo modrijan Ci-
San je dejal:

"Tam, kjer se kuram pred-
bro godi, navadno ljudje slabo
živijo!"
Bogdyhan pa mu je milostlji-
vo namignil, naj molči in pri-
pomni:

"Naš veliki učitelj Ci-San je
premoder, zato ti, Tun-Li, ne
obračaj nanj nikake pozornosti.
Zato je vendar modrost na sve-
tu, da zasenčuje radost. Zato so
oblaki na nebu, da nam zakrije-
jo solnce. Kako si šel dejal, Tun-
Li? Kudah-tah-tah in červo-
nec?"

vrše praznovanje in veselice z
gasilstvom in iluminacijjo, vse v
spomin na ta radostni dogo-
dek!"

In državni svet se je razšel
med vzklkanjem:

"Kudah-tah-tah in červonov!
Kudah-tah-tah in červonov!"

Ves vesel in radosten je
Bogdyhan Cing-Cang odšel na
svoje vrtove. Prvega mandari-
na, ki ga je bil srečal, je preve-
del iz 14. razreda v 1. razred.
Dojiljo svojega najstarejšega
sina je povlačil v generalfeld-
maršala in potem vso pot raz-
metaval Zmajeve rede, razno-
barvne suknjice, zaponke za po-
krivala, da jih je bilo ko zvezd
na rimski cesti.

Tako je prišel do samotne utice
v vrtu, kjer je med cvetjem
živel modrijan Ci-San.

"Modrijane imam rad le od
daleč!" je dejal Bogdyhan, "od
blizu nimam, o čemer bi se raz-
govarjal z njimi! Modrijanom
ne morem ponuditi niti Zmajevega
reda. Vas ne razveseljujejo
rumene in sinje halje! Vas ne
zanimajo niti zaponke za pokriva-
la!"

"O veliki in slavni Bogdy-
han!" je odvrnil modrijan, "če
bi mi ti v svoji brezmejni mi-
losti podaril deset jajc, ne bi na-
vel v našem kitajskem jeziku
besed, da bi se ti z njimi zahva-
lil!"

"Kaj Ti? Modrijan!" je ves
začuden vzklilni Bogdyhan.
"Ti bi bil takega majhnega da-
rila vesel?"

"Ali naj jedo samo norci?" je
vprašal Ci-San. "Čast sem imel,
povedati ti, da tam, kjer se ku-
ram godi predobro, navadno
ljudje slabo živijo. Lepo je re-
či: kudah-tah-tah in červonov
Ljudje pa navzlic temu umirajo
od gladu."

"Da bi zmajji odnesli tega
prekletega Tun-Lija!" je obu-
pano vzklilni Bogdyhan. "Iz
mene, Sina Neba, je napravil
petelina v kurniku! Jaz, zapo-
vednik 500 milijonov Kitajcev,
sem ponorel ko petelin v kurni-
ku! Kudah-tah-tah — in červo-
nec!"

Bogdyhan se je tako razsrdil,
da je popolnoma pozabil na jaja-
ca, za katere ga je bil modrijan
prosil, tekel v dvorec, ukazal,
naj nemudoma prenehajo z za-
bavami in veselici, gasilci in
iluminacijami, in sklical sejo
državnega sveta. Razpravljati
je bilo treba o sila važni stvari,
ki je ni moč odložiti.

Državni svet se je zbral. Veli-
ki Bogdyhan je bil mračen in
njegov glas je bil kakor udarec
po bobnu.

"Zavrženi Tun-Li," je dejal
Bogdyhan, "nam je danes zju-
traj orisal položaj našega Kita-
ja v kar najlepših barvah, med
tem ko dežela v resnici propa-
da! V tej deželi nesejo kure
jajca, červonov moraš dati za
enega, med tem pa modrijan, ka-
kršen je Ci-San, ponos, dika in
okras naše vladavine, mora od
gladu umirati! Pomislite, kaj
bodo dejali potomci, kaj bodo
delali letopisi, kaj bo dejala zgo-
dovina? Cing-Cang. "Za vlade
Bogdyhana je modri, znameniti,
veliki Ci-San, dika in kras
Nebeskega Cesarstva, umrl od
gladu!" — Osemletnega otroka
bodo v šoli vprašali: "Po čem
je znameniti Bogdyhan Cing-
Cang?" Ta kanafja pa bo od-
govorila: "Po tem, da so za
njegove vlade modrijani umira-
li od gladu! Tako je na primer
za njegove vlade umrl od gladu
največji kitajski filozof Ci-San.
In namestu da bi ga učitelj za
to nobil, ga bo še pohvalil. Mo-
je ime bodo izbrisali iz seznama
prednikov! Vas bodoča kitajska
pokoljenja ga bodo prekinjala
in zasmehovala! Evo, kaj si
storil, zavrženi Tun-Li, s svojim
bahanjem: Kudah-tah-tah — in
červonov!"

(Koniec prihodnjaki.)

**SLOVENSKA NARODNA POD-
PORA JEDNOTA**

Izdaja svoje publikacije in še
posebno list Prosveta za koristi,
ter potrebne agitacije svojih
društev in članstva in za propa-
gande svojih idej. Nikakor pa
ne za propagande drugih pod-
pornih organizacij. Vsaka or-
ganizacija ima običajno svoje
glasilo. Torej agitatorični dopisi
in naznanila drugih podpornih
organizacij in njihovih društev naj
se ne pošiljajo listu Prosveta.

Agitirajte za Prosveto!

Za kratek čas

Ubogala je

Evica se pelje z mamico v
tramvaju. Vstopi debela dama in
Evica pravi materi: "Mamica,
ali je mogoče, da je človek ta-
ko debel?"

Ves tramvaj se zakrohota, de-
bela dama zardi, mamica tudi.
Ko dama izstopi, pouči mama E-
vico: "Kadar mi hočeš poveda-
ti kaj o tej ali oni dami v tram-
vaju, počakaj, da prideva do-
mov."

Drugi dan se Evica zopet pe-
lje z mamico v tramvaju in zo-
pet vstopi debela dama. Evica
se nagne k mamici in vzklane:
"Mamica, o teje debeli dami ti
nekaj povem, ko bova doma."

"Vidite, oni gospod je napi-
sal več neumnosti kakor malo-
kdo."

"Romanopisec?"

"Ne; stenograf v parlamen-
tu."

"Zelo utrujen in neprespan
izgledaš, dragi prijatelj."

"Saj sem tudi, vse premalo
spim. Vselej, kadar sliši moja
žena ponoči kak ropot, me zbudi
iz strahu, da so vlomilci."

"Vlomilci vendar ne delajo ro-
pota."

"Sem ji tudi jaz to dopovedal
in sedaj me zbudi vedno, kadar
se ji zdi tišina preveč sumljiva."

Nesporazum

"Ali poznate moj najnovejši
roman?"

"Zal, priznati moram, da sem
slišala zelo žalostne stvari o va-
ši najnovejši žrtvi!"

"Kakšne žalostne stvari? Saj
pišem samo humoristične roma-
ne!"

"Kuharica nam je odpove-
dala."

"Zakaj pa?"

"Pravi, da si ti kriv, ker si bil
dopolodne tako surov na telefo-
nu."

"Kuharica?! Misliš sem, da
telefoniram vendar s teboj!"

Vesela vojna

Japopci so zelo pomnožili šte-
vilo vojaških orkestrrov. To pač
lahko store, saj jim Društvo na-
rodov, Kitajaka in Amerika ne-
prestano pošiljajo note.

Pri ljudeh

"Ali imaš še kakšno željo,
predno te pohrustamo?"

"Da, rad bi vam še preda-
val o dobrotah vegetarijanske hra-
ne."

Čudni računi

"To dekle dobi 100,000 za do-
to, seveda če ne pojde stari ta
čas po gobe."

"Kaj pa če pojde?"

"Dobi seveda še več."

Zelo čudno

"Ko se je moja mati rodila,
je tehtala samo dve kili."

"To je pa res čudno. Kaj je
ostala živa?"

Nesrečne tujke

"Ivan, vi ste že dolgo v službi
pri tej rodbini?"

"Da, da, že prav dolgo, že pri
tretji—degeneraciji ..."

"Vaše ime?"

"Milka Lepšak!"

"Starost?"

"65 let!"

"Poročena?"

"Se ne!"

V JUGOSLAVIJO

PARIS

29. JUNIJA IN 22. JULIJA

ILE DE FRANCE

9. JULIJA opoldne

30. JULIJA opoldne

27. AVGUSTA opoldne

LAFAYETTE

16. JULIJA

Zažane cene v vse kraje v Jugoslaviji

Za poštne in potne liste vračajo naše
poštne agencije

French Line

306 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO

123 S. Third St., Minneapolis, Minn.

Kadar je apetit slab

in spanje nemirno

V vsaki izmed naših hitro Nuga-Tone
izboljša apetit in vam povrne mirno spanje.
Ta glavni gradnji moči in zdravja
vam očisti telo holgen-guščih nečistosti in
strupov, odpravi zaprtost, vam da boljši ap-
etit, gompaga prebavi, poveča moč in telesno
silu, izboljša življenje.

Nuga-Tone je posebno dober za splošno
oslabelo stanje, bodi si valed prehitro stari-
sti, kakor druge bolezni, ali pa valed poplne
izpraznenosti organov. Vi lahko dobite Nuga-
Tone kjerkoli se prodajo zdravila. Ako vaš
lekarnar tega v zalogi nima, recite mu naj
leta naroči na vas od njegovega preku-
pca.

—(Adv.)

Zdravnik: "Vi ne smete piti!"
Pacijent: "Sem abstinent."
Zdravnik: "Tudi kaditi ne!"
Pacijent: "Sem nekadilec."
Zdravnik: "... potem vam
svetujem, da vprašate za svet
kakega specialista."

PRESENETLJIVOSTI

Dve-stoletnica George Washingtona

Militaristična Tournaja

Šesti Oddelek United States Army

Jugoslovanski večer 27. junija.

Vsak večer ob 8. uri

OD 24. JUNIJA DO 4. JULIJA

SOLDIER FIELD

Najhitrejši in najzanimivejši dra-
matične predstave, ki so se kdaj
videle v Chicagu

100 zrakoplovov prileti v akcijo

Vojaki peši v vojni predstavah

Raznobarvne stare kolonijske slike

Washington v Valley Forge

Artillerija grmenje topov in podrazi

Krasne zrakoplovne slike iz dima

Dearborn trdnjava in vojna

Konjenica dirkanje in galopiranje

Plasi, domače narodne peemi raznih

narodov

Capture of Cantigny

"Letoča zvezda repatica"

KRABNI IZREDNO LEPI IN VELIKI

UMETNI OGENJ OD THEATRE-DUFFIELD

Dobiček se razdeli v sklad brezpo-
selnih in v pomožni vojaški sklad.

VSTOPNINA—75c, \$1.00, \$1.50

POJASNILO

Valed depresije in ogromne
krize, ki je zadela tudi naše

članstvo oziroma naročnike na-
šega lista Prosveta, je potrebno,

da pojasnimo tajnikom in za-
stopnikom Prosvete, da lahko

vzamejo od naročnikov za list
Prosveta naročnino tudi samo za

pol leta in kjer ni drugače tudi
samo za četrt leta. Vzemite kar

se dobili da, ker razmere zaht-
vajo to. List Prosveta je zelo

prizadet v ti krizi in zato apelir-
amo na tajnike in naročnike,

da skušajo kjerkoli mogoče o-
hraniti naročnike na dnevnik.

Apeliramo tudi na posamezne
naročnike, da naj če le mogoče

poravnajo svojo naročnino in če
ni mogoče plačati celoletno pla-

čajte polletno naročnino, samo
da se ohrani list še nadalje kot

dnevnik.

Ph. Godina, upravitelj.

POTEM KO STE TEMELJITO

vzeli v obzir vse okoliščine prišli boste do zaključka da je
vaš denar v istini siguran pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

TE